

Margalit Cohen-Emerique

doktorka psychologie, lektorka, učitelka a badatelka, odbornice na vztahy a interkulturní komunikaci

Margalit Cohen – Emerique pracovala nejprve jako klinická psycholožka na ministerstvu zdravotnictví v Jeruzalémě. Ve snaze lépe porozumět své vlastní migrační cestě se začala v rámci doktorského studia věnovat sociální psychologii a zejména studiu procesu akulturace přistěhovalců ve Francii. Poté spolu s jinými badateli rozvíjela v Evropě doposud neznámé disciplíny – interkulturní komunikaci a vztahy. Její výzkumy, vždy zakotvené v práci v terénu, vzbudily zájem v mnoha evropských zemích a také v kanadském Québecu, kam byla po mnoho následujících let zvána.

Prostřednictvím přednášek, konferencí a seminářů s odborníky v oblasti sociální práce a vzdělávání, kteří působí mezi přistěhovalci, prostřednictvím školení interkulturních lektorů a mediátorů, šířila ve všech těchto zemích svůj přístup ke kulturnímu šoku a modelaci interkulturního přiblížení obsahující tři kroky interkulturní mediaci.

Vyučovala také na univerzitě v Montrealu a na katolické univerzitě v Miláně, a to i přesto, že se nevěnovala akademické kariéře. Vyučovala také psychologii na Vysoké škole sociálních věcí v Paříži. Pracovně se zapojila v Laboratoři aplikované sociální psychologie na univerzitě Paříž v sekci „Problémy kultur“. Byla zapsána coby nezávislá výzkumnice do ročenky vydané meziministerskou misí pro výzkum. Je uznávanou vědeckou pracovnící pod Výzkumným centrem Multietnik na univerzitě v Montrealu. Nedávno se v pozici expertky zúčastnila Výboru rady Evropy na téma: *Interakcí v multikulturní společnosti k prohlubování sociální soudržnosti: adaptace organizace a kompetencí sociálních služeb na požadavky interkulturní společnosti.*

Je autorkou mnoha článků, knižních kapitol a dvou monografií. Poslední z nich je *Interkulturní přiblížení v sociální práci – Teorie a praxe* vydaná EHESP PRESS v roce 2011 (Rennes).

SHRNUTÍ

Interkulturní mediace a mediátoři ve Francii – Mediátoři jako spojnice k identitě

Již několik let se v mnoha evropských zemích, které mají zájem o integraci přistěhovalců a uprchlíků, rozvíjí obor interkulturní mediace. Odráží to vývoj v těchto společnostech, které si dlouho myslely, že adaptace v nové zemi je úkolem jen a pouze přistěhovalců. Postupně však tyto země odhalují potřebnost kroků většinové společnosti vstříc integraci cizinců, kromě jiného také způsobu jednání a mediace. V tomto novém přístupu k integraci hrají interkulturní mediátoři důležitou roli při zabezpečení rozmanitosti v rámci společenské jednoty. Nicméně, jejich existence a jejich činnost bude podporována nebo naopak v závislosti na integrační politice země, ve kterých pracují.

Tato koncepce zahrnuje úsilí na úrovni všech sociálních aktérů v hostitelské společnosti, kteří se mají vést k respektu k rozdílům a přizpůsobit způsob svého chování specifickým přistěhovalců, aniž by zasahovali do základních hodnot institucí, které představují.

V tomto novém přístupu k integraci interkulturní mediátoři hrají klíčovou úlohu při zabezpečení rozmanitosti v rámci společenské jednoty. Jejich samotná existence a činnost bude však záviset na integrační politice země, kde pracují.

Souběžně se stále větším rozšiřováním aktivit v terénu jsme udělali průzkum problémů, se kterými se setkávají odborníci v oblasti sociální práce a vzdělávání při práci s přistěhovalci ve Francii, několika evropských zemích a v Québeu. Zavedli jsme tzv. interkulturní přístup, což je způsob intervence, který může vést své aktéry k adekvátnímu jednání. Interkulturní přístup obsahuje tři kroky, z nichž poslední je interkulturní vyjednávání - mediace.

Tento způsob mediace jsme rozvinuli jednak konzultacemi se sdruženími mediátorů, školeními nových sociálních pracovníků, školením školitelů mediátorů a nakonec výzkumem analýzy situací za intervence vysoce kvalifikovaných mediátorů. To vše nám umožnilo objasnit základy interkulturní mediace: pozice třetího, zapojení do procesu a budování mostů mezi různým sociálním a kulturním prostředím.

Výsledkem celé této práce, kterou zde představujeme, jsou tyto čtyři okruhy.

První se týká místa interkulturní mediace, podmínek jeho rozvoje a nejasností existujících ve Francii i v jiných evropských zemích. Klademe důraz jak na kladné stránky i kritizované aspekty.

Druhý okruh řeší definici interkulturní mediace založenou na třech principech: pozice třetího, zapojení do procesu a vytváření mostu mezi různými sociálními a kulturními prostředími.

Na základě výsledků našeho výzkumu můžeme hovořit o čtyřech typech mediace:

1) Zjednodušení styku a komunikace mezi institucemi a přistěhovalci, které jim umožní přístup k právům. 2) Rozptýlení nedorozumění, zatrpklosti a napětí vycházející ze stereotypů a předsudků vůči přistěhovalcům, které by mohly vést k diskriminaci. Při používání interkulturní mediace jsou pozorovány pozitivní změny u obou stran. 3) Zasahování v obtížných situacích, v řešení konfliktů, které nastanou mezi hostitelskou společností a přistěhovalci nebo uprostřed rodin, které procházejí procesem akulturace. 4) Vytvoření procesu transformace norem, rozvoj nových přístupů institucí, které budou brát v úvahu kulturní specifika různých společností.

Třetí okruh se bude zabývat dvojitým postavením mediátora. Ten je zároveň „uvnitř“ díky příslušnosti nebo zkušenosti, kterou sdílí s přistěhovalci, a je „venku“ v rámci úředního poslání, které vykonává. Toto postavení je možné, protože mediátor pracuje jak s vlastní multikulturalitou vzniklou harmonickou akulturací a velmi dobrou znalostí obou kultur, tak s hranicemi, za které by neměl jít, aby nepřestal respektovat příslušné identity na obou stranách. Tuto pozici není snadné zvládnout, protože neumožňuje neutralitu ani objektivitu, což jsou přístupy vyžadované u sociálních pracovníků a pracovníků ve vzdělávání. Kvůli tomu je ve Francii velký počet pracovníků, kteří odmítají pracovat s mediátory.

V roce 2006 byl ustanoven Etický kodex, který představuje velký pokrok v profesionalizaci tohoto typu pracovníků.

Poslední čtvrtý okruh rozvíjí originalitu interkulturního mediátora, originalitu ze strany přistěhovalce i ze strany institucí.

Závěr: Můžeme tedy konstatovat, že interkulturní mediace hraje významnou roli při integraci přistěhovalců. Ale často se děje nahodile, bez teoretické podpory, bez vyjasnění jejích specifík, institucionálního zakotvení této profese a bez certifikovaného vzdělání.

Abychom mohli překonat tyto překážky, musíme klást velký důraz na školení mediátorů, zdvojnásobit úsilí, aby kompetentní úřady uznaly tuto novou oblast intervence.